

Inhoud

1. Didactische uitgangspunten	3
2. Competentieniveaus	4
3. Verschillende leerlijnen	5
4. Opbouw opleiding SPH	9
4.1 Voltijd	9
4.2 Deeltijd/Duaal	9
5. Internationalisering.....	10
6. Minoren	11
7. Uitstroomprofielen	11
7.1 Afstudeerrichting Uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker (UJW)	11
7.2 Profileringsprogramma Integraal Sociaal Werk	12
7.3 Afstudeerarrangement GGZ-agoog.....	13
7.4 Uitstroomprofiel Mensen met een verstandelijke beperking.....	14
8. Doorstroommogelijkheden wetenschappelijk onderwijs.....	14
8.1 Doorstroomminor Sociaalwetenschappelijk onderzoek	14
8.2 Academische Routes	14
9. Taalbeleid binnen de opleiding	15

1. Didactische uitgangspunten

Niet alleen de visie op het beroep van SPH'er bepaalt hoe het onderwijsprogramma van SPH-Amsterdam eruit ziet, ook de visie op leren. In onze visie op leren is de laatste jaren competentiegericht leren steeds centraler komen te staan. Hiermee bouwt SPH voort op didactische concepten van leren leren en van betekenisvol leren.

Betekenisvol leren

Betekenisvol leren houdt in dat leren betekenis moet hebben of krijgen voor studenten die een leerproces doorlopen. Dat kan doordat de opleiding je confronteert met thema 's, problemen, vraagstukken of praktijksituaties die je aanspreken en die je herkent. Daarvan zie je het nut en de functie ook in om je er actief mee bezig te houden. Leren vindt dan plaats in een betekenisvolle context.

Competentiegericht leren

Bij competentiegericht leren werkt de student stelselmatig aan zijn bekwaamheid om adequaat beroepsmatig te handelen in verschillende (kritische) beroepssituaties door kennis, vaardigheden en persoonlijk-professionele vaardigheden te integreren. Deze bekwaamheid kun je als student in je gedrag zichtbaar maken en demonstreren. Zes pijlers van competentiegericht leren zijn richtsnoer voor het curriculum van SPH Amsterdam:

1. *Kernvraagstukken uit het beroep*
Vertrekpunt voor je leeractiviteiten en voor het verwerven van beroepsspecifieke en generieke hbo-competenties.
2. *Leren (zelfstandig) te leren*
Zo kun je adequaat inspelen op eisen die de (werk)omgeving stelt en je voorbereiden op een leven lang leren.
3. *Docenten maken leerprocessen van individuele studenten en groepen mogelijk*
Ze vervullen verschillende rollen als begeleider, opdrachtgever, coach, consultant, assessor en beoordelaar. Ook is de docent rolmodel voor het professionele gedrag dat hij van studenten verwacht.
4. *Geïntegreerde leer- en werkomgevingen*
De opleiding creëert geïntegreerde leer- en werkomgevingen om je uit te dagen en te inspireren problemen in onderlinge samenhang en in relatie met de praktijk te bestuderen.
5. *Reflectie*
Dit is een essentieel onderdeel van het onderwijsprogramma. Meer nog dan bij veel andere opleidingen is het vermogen tot reflectie en zelfreflectie onmisbaar voor een SPH 'er. Daarom maakt reflectie in veel programma's onlosmakelijk deel uit van de leerpraktijk.
6. *Assessments vormen een deel van de toetsing en beoordeling*
Gedurende hun opleiding kunnen studenten in diverse assessments demonstreren dat ze over de vereiste competenties beschikken.

Competenties ontwikkelen

In je opleiding SPH staat het ontwikkelen van de beroepscompetenties centraal. Dit ontwikkelen van competenties kun je op verschillende manieren doen: door te verbreden, te verrijken of te verdiepen.

- *Verbreden*
Je kunt de competenties in steeds meer verschillende en in steeds complexere situaties inzetten.
- *Verrijken*
Je ervaart de competenties steeds meer als iets van jezelf; je internaliseert de competenties en verbindt ze aan zingeving en intenties.
- *Verdiepen*
De competenties kenmerken zich door een steeds hoger beheersingsniveau, doordat bewustheid en reflectie toenemen en je deze steeds beter integreert in de competentie. Bij de ontwikkeling van je competenties zal SPH je in staat stellen en stimuleren om eigen accenten te leggen, die het beste passen bij je plannen, doelen en persoonlijkheid.

2. Competentieniveaus

De opleiding is ingericht volgens een algemeen geformuleerde niveaustandaard, van toepassing op alle competenties en gerelateerd aan de Dublin Descriptoren.

Aspect van de competentie	Niveau 1 (basisfase)	Niveau 2 (kernfase): jaar 2 + jaar 3	Eindniveau (specialisatiefase)
Aard van de taak (<i>kerntaak en SPH-kwalificatie</i>)	Eenvoudig, gestructureerd, past bekende methoden direct toe volgens vaststaande normen.	Complex, gestructureerd, past bekende methoden toe in wisselende situaties, leert transfer. Gebruikt bestaande normen, kan deze verantwoorden.	Complex, ongestructureerd, specialistisch en/of verbredend.
Aard van het beroepsproduct	Producten voldoen aan vooraf gegeven criteria. Het product is daarbij een gegeven antwoord op een gegeven vraag, probleem.	Producten voldoen aan vooraf gegeven professionele criteria, de student kan deze criteria ook aan de aard en het niveau van de beroepsuitoefening relateren. Beroepsproducten wisselen en zijn zo authentiek mogelijk.	Producten zijn afhankelijk van de vraag/het probleem en de context/situatie. Producten wisselen. Criteria zijn gebaseerd op professionele kwaliteitsstandaards. Delen van het beroepsproduct betreffen onderzoek, innovatie, werkontwikkeling.
Wijze van rolinvulling	Is ondernemend, heeft een open houding, toont initiatief en is communicatief.	Communiqueert met adequate middelen, is resultaatgericht, is besluitvaardig, vormt zich snel en gemakkelijk een oordeel en beargumenteert deze op grond van professionele standaarden.	Toont een visie, is innovatief, kan besluiten beargumenteren, kan omgaan met ethische dilemma's en kan omgaan met discretionaire ruimte.
Kennis (<i>body of knowledge</i>)	Beheerst basisvaardigheden, werkt methodisch.	Gebruikt basiskennis en elementaire wetenschappelijke kennis, maakt zich doelgericht nieuwe kennis eigen.	Past wetenschappelijke kennis toe, draagt bij aan kennisontwikkeling door onderzoek en innovatie.
Vaardigheden (<i>body of skills</i>)	Beheerst basisvaardigheden, werkt methodisch.	Gebruikt professionele vaardigheden in de praktijk, kan zich snel inwerken in nieuwe situaties.	Bevordert actief de eigen deskundigheid en levert bijdragen aan het beroep.
Persoonlijke professionele vaardigheden (<i>body of attitudes</i>)	Neemt verantwoordelijkheid voor het eigen leren.	Handelt volgens de professionele standaarden van het beroep (o.a. de beroepscode).	Gaat professioneel om met maatschappelijke en ethische dilemma's.
Reflectie	Bewustzijn van reflectievragen, onderzoekende en open houding.	Analyse van de eigen denkprocessen.	Reflectie op het eigen ontwikkelvermogen en reflectie op het reflectief vermogen.

3. Verschillende leerlijnen

De opleiding SPH onderscheidt zes leerlijnen:

1. Methodieklijn
2. Theorielijn
3. Praktijkervaringslijn
4. Vaardighedenlijn
5. Onderzoeklijn
6. Studieloopbaanbegeleidings-/reflectielijn

Daarnaast kent SPH de mogelijkheid keuzeprogramma's, minoren en een uitstroomprofiel te volgen. Dit is als het ware een extra lijn.

Niet alleen in het curriculum van een bepaald jaar, maar ook in de opeenvolging ervan in de loop van de hele opleiding SPH, is een logische opbouw in deze leerlijnen te herkennen. Ook hangen deze leerlijnen met elkaar samen: binnen een jaar en binnen de totale opleiding.

In alle leerlijnen spelen denken, reflecteren, experimenteren en doen van studenten in een wisselende verhouding een rol. Zo maakt SPH het mogelijk op verschillende manieren het leren van studenten te honoreren en te stimuleren. SPH-Amsterdam gebruikt binnen haar opleiding diverse didactische werkvormen die zo goed mogelijk aansluiten bij bovengenoemde uitgangspunten. Afhankelijk van de vorm en de doelstelling verschilt de rol van de docent. Vaak is dit een begeleidende, inspirerende en / of consulterende rol.

Daarnaast kent SPH de mogelijkheid keuzeprogramma's te volgen, te kiezen voor een Academische Route of een uitstroomprofiel, en een keuze te maken uit het ruime aanbod aan minoren.

Methodieklijn

Het grote belang dat de opleiding hecht aan methodiek SPH komt onder meer tot uiting in alle methodiekprogramma's. Hierbij verdiepen studenten zich in de visies en theorieën die belangrijk zijn voor het beroep, en leren ze deze toepassen in beroepssituaties. Bij methodiek wordt voornamelijk gewerkt in werkcolleges en werkgroepen.

Methodiek SPH gaat over het handelen en het denken over het handelen. Wat doet de SPH'er: hoe, waarom en waartoe? Deze vragen stelt de SPH'er zich continu met als doel cliëntgerichte en zinvolle hulp te verlenen, binnen het kader van de maatschappelijke opdracht. Het handelen in de praktijk wordt steeds getoetst aan en verrijkt, aangevuld en verantwoord met behulp van (wetenschappelijke), theoretische en ethische concepten. Vice versa beïnvloeden de ervaringen in de praktijk het (wetenschappelijke), theoretische en normatieve denken over hulpverlening. De SPH-student leert gedurende de opleiding bij ieder methodiekprogramma gereflecteerde praktijkervaringen en theoretische- en ethische uitgangspunten met elkaar te confronteren en te verbinden. De student leert vanaf een afstand het eigen handelen in de praktijk te bekijken, te onderzoeken en te abstraheren. Het zijn vaak deze gereflecteerde praktijkervaringen die, mits geëxpliciteerd en gesystematiseerd, een nabije bron van kennis vormen voor de werker. Het gaat hierbij zowel over een theoretische en normatieve reflectie op het eigen handelen, als over het ontwikkelen van handelingsalternatieven op basis van theoretische kennis en modellen.

Door de methodiekprogramma's leren studenten tijdens het handelen in de praktijk steeds beter om in het achterhoofd te houden vanuit welke optiek en met welk doel zij iets doen. Zij leren om continu kritische vragen te stellen bij het eigen (methodisch) handelen: Wat doe ik? Waarom doe ik dit? Bereik ik met mijn handelen wat ik beoog te bereiken? Welke kennis gebruik ik? Hoe past het handelen binnen de plancyclus? Wat levert het de cliënt op? Is dit zinvol en zo ja voor wie? Welke rol heeft de cliënt? Handel ik cliëntgericht? Welke rol heb ik? Hoe interacteer ik met de cliënt? Wat zegt mijn handelen over mezelf? Wat zou ik anders kunnen doen? en Wat is de volgende stap? Deze onderzoekende houding en systematische reflectie worden langzamerhand een gewoonte. De student leert ook het micro-, meso- en macroniveau te analyseren en met elkaar te verbinden. De drie niveaus beïnvloeden elkaar. De SPH'er analyseert het handelen, niet alleen op cliëntniveau, maar ook op team-, instellings- en maatschappelijk niveau.

Aan het eind van jaar 4 kan de student als beginnend professional:

1. zelfstandig methodisch handelen;

2. het handelen verantwoorden, aansluitend bij de behoefte van de cliënt en bij de instellingsmethodiek en passend bij de student zelf;
3. met spanningen rondom (ethische) keuzes omgaan;
4. een eigen bijdrage leveren aan de methodiekontwikkeling binnen de eigen instelling, zowel wat betreft SPH-methodiek als instellingsmethodiek.

Theorielijn

In propedeuse en in het 2e jaar bestudeert de student in theorieprogramma's bepaalde theoretische disciplines of thema's apart, zoals bijvoorbeeld pedagogiek, levensloopspsychologie of psychopathologie.

Stage (Voltijd)

De opleiding kent zowel in de propedeuse (jaar 1) als in de hoofdfase (jaar 2 en 3) een belangrijke praktijkcomponent, namelijk de stage. Het karakter van deze stages is elk jaar anders. In de propedeuse is de stage vooral gericht op het kennismaken met een doelgroep en het verkennen van de eigen competenties binnen het werkveld. De student loopt een halve dag per week stage en krijgt daarnaast stagebegeleiding vanuit school. In de hoofdfase in het 2e jaar loop je één dag per week stage waarbij het accent ligt op het uitvoeren van eenvoudige beroepsactiviteiten. Stagebegeleiding vindt plaats in groepen van ongeveer zes studenten. Ouderejaars spelen in deze begeleiding een belangrijke rol. Het 3e jaar staat grotendeels in het teken van werken in de praktijk, want je loopt 32 uur per week stage. De stage is gericht op het zelfstandig leren functioneren als sociaal pedagogisch hulpverlener, als beroepskracht. Naast de praktijkbegeleiding vanuit de werkveldinstelling is er op de opleiding supervisie in groepen van drie studenten.

Een groot aantal instellingen in de hulpverlening en gezondheidszorg stelt een vaccinatie tegen hepatitis B verplicht aan hun werknemers. Dit heeft te maken met besmettingsgevaar door (toegenomen) agressie van cliënten binnen deze instellingen. Het gaat hierbij ook om stage-instellingen waar de opleiding mee samenwerkt. Het is aan de student zelf om uit te zoeken of bij de instelling van zijn/haar voorkeur de vaccinatie tegen hepatitis B verplicht is of niet en hierop maatregelen te treffen. Een instelling waarbij de vaccinatie verplicht is, kan een student weigeren als deze niet gevaccineerd is.

De deeltijd/duale opleiding kent een doorgaande praktijklijn van propedeuse tot en met jaar 4. Studenten tonen elk jaar met behulp van specifieke opdrachten hun competentieontwikkeling in de praktijk aan.

Praktijk (Deeltijd/Duaal)

Studenten beschikken vanaf het begin van hun opleiding over een relevante beroepspraktijk. Die relevantie wordt bepaald door omvang en kwaliteit van de praktijkplaats. Inhoudelijk moet deze praktijkplaats aansluiten bij de doelstellingen die bij elk jaar horen. Want het functioneren van de student in de praktijk is een leerproces, dat deel uitmaakt van het leerplan van opleiding SPH Deeltijd / Duaal. Praktijk vormt een leerlijn binnen het curriculum, waarbij leerdoelen beschreven zijn en waarbij studielast en studiepunten vastgesteld zijn. De doelen en activiteiten die de student gedurende zijn opleiding realiseert, zijn gericht op:

- basisvorming en voorbereiding op deelname aan hoofdfase (propedeuse);
- beroepsvorming (hoofdfase, 2e jaar);
- beroepsvorming en beroepsmatig functioneren (hoofdfase, 3e jaar);
- beroepsontwikkeling (hoofdfase, 4e jaar).

Praktijkgids

De instelling waar de student werkt, dient aan een aantal algemene criteria te voldoen in de propedeuse, respectievelijk hoofdfase, om bovenstaande doelen te kunnen realiseren. Deze criteria staan omschreven in de praktijkgids voor Deeltijd / Duaal (zie DLWO).

Portfolio

Een centrale gedachte achter competentiegericht leren is, dat studenten hun leerproces zelf beheren. Zij dragen zelf verantwoordelijkheid voor hun ontwikkeling en voor het aantonen van de competenties die het beroep vereist. Het is daarom belangrijk dat je gedurende je opleiding een portfolio opzet en bijhoudt. Een portfolio behoort steeds meer tot de standaard leeromgeving voor elke student. Nadat de student de opleiding voltooid heeft, kan hij zijn portfolio regelmatig actualiseren. De arbeidsomgeving vaart namelijk ook steeds meer op de aantoonbaarheid van verworven competenties. Werken aan een portfolio is een geïntegreerd onderdeel van de praktijklijn. In zijn persoonlijke portfolio toont de student hoe en op welk niveau hij gewerkt heeft aan de noodzakelijke competenties voor het beroep, zowel op de opleiding als in het werk.

Vaardighedenlijst

De student kan sommige competenties ontwikkelen door ermee te oefenen in speciaal daartoe ontworpen practica. Hij oefent en experimenteert onder begeleiding van docenten met vaardigheden die essentieel zijn voor bepaalde competenties. Denk aan: samenwerken, gesprekken voeren en onderhandelen.

Onderzoekslijst

Kennisontwikkeling en onderzoek zijn belangrijke onderdelen van de studie. Studenten leren begrippen kennen die essentieel zijn voor kennisontwikkeling en onderzoek en passen de opgedane kennis, begrippen en vaardigheden toe in diverse onderzoeksopdrachten.

Keuzeprogramma's

De opleidingen MWD en SPH bieden gezamenlijk een breed palet aan keuzeprogramma's. De keuzeprogramma's zijn zeer gevarieerd: van mens, cultuur- en maatschappijthema's tot specifieke doelgroepen en van internationale programma's tot actuele ontwikkelingen in het beroep. In de keuzeprogramma's kan de student zich verdiepen in aan het beroep gerelateerde thema's die in de rest van het curriculum niet of minder uitvoerig aan de orde komen. Keuzepunten kunnen ook worden toegekend aan andere activiteiten, zoals voorlichtingsteams, opleidingscommissie en mentorschap. Op de DLWO staat het overzicht van de keuzevakprogramma's van SPH en MWD. De programma's vinden plaats op maandag, dinsdag, woensdag of donderdag vanaf 18.40 uur.

Voor meer informatie zie:

<https://dlwo.dmr.hva.nl/nl/studeren/Paginas/MWDSPH/Keuzevakken.aspx>

De contactpersoon voor SPH voor de keuzeprogramma's is Stephanie Klomp, s.klomp@hva.nl.

Minoren

Ook de minoren maken een eigen keuze en flexibele invulling van het curriculum van de student mogelijk. Hierdoor kan de student zichzelf extra profileren in een bepaalde richting. Informatie over de minoren is te vinden op de website <http://www.hva.nl/studeren/minoren>. Via de website <http://www.hva.nl/sis> kan de student zichzelf (gedurende een op DLWO aangegeven beperkte periode) inschrijven voor de minor van zijn keuze. (Zie ook paragraaf 6.7.)

Studieloopbaanbegeleiding

Gedurende de studie wordt studenten steeds gevraagd te reflecteren op hun eigen leerproces en functioneren. Dit gebeurt onder meer bij de begeleiding van het praktijkwerk. Daardoor leren zij conclusies te formuleren over keuzes die zij nog binnen hun studieloopbaan moeten maken. Belangrijk aspect daarbij is dat zij deze keuzes leren onderbouwen en verantwoorden. Tevens is van belang dat zij hun activiteiten in de opleiding en in hun werk leren te plannen. Dit proces van sturen en leren sturen, duiden we aan met de term studieloopbaanplanning. De opleiding SPH ondersteunt dit door middel van een begeleidingsaanbod. De studenten krijgen een eigen studieloopbaanbegeleider, of kortweg SLB'er. Dit is zijn eerste aanspreekpunt bij vragen die hij heeft over zijn studie, zijn voortgang, planning, portfolio en andere zaken die met zijn studie samenhangen, of daar effect op hebben. SPH zet de studieloopbaanbegeleiding stevig aan in de propedeuse met apart SLB-onderwijs. Daarbij wordt gewerkt met specifieke instrumenten (leerdossier, portfolio), studietaken (opstellen van studieplanning) en periodieke gesprekken met de SLB'er. In het 2e jaar continueert de opleiding deze begeleiding, maar dan iets minder intensief. In jaar 3 en 4 hebben studenten weliswaar nog steeds een SLB'er als aanspreekpunt (naast hun supervisor), maar SLB verandert dan van karakter. Studenten krijgen hier minder onderwijs in, want zij kennen ondertussen alle *ins and outs* van de opleiding, bouwen verder aan hun portfolio en weten hoe zij goed kunnen plannen.

Portfolio

Een centrale gedachte achter leren leren en competentiegericht leren is, dat studenten hun leerproces zelf beheren. Zij dragen zelf verantwoordelijkheid voor hun eigen ontwikkeling en voor het aantonen van de competenties die het beroep vereist. Het is daarom belangrijk dat zij gedurende hun opleiding een (digitaal) portfolio opzetten en bijhouden. Ook nadat zij hun opleiding voltooid hebben, kunnen zij hun portfolio regelmatig actualiseren. De arbeidsomgeving vaart namelijk ook steeds meer op aangetoonde verworven competenties. Werken aan een portfolio is een geïntegreerd onderdeel van het onderwijsprogramma studieloopbaanbegeleiding. In het persoonlijke portfolio toont de student zijn studieloopbaanbegeleider hoe en op welk niveau hij gewerkt heeft aan de noodzakelijke competenties voor het beroep. Hij etaleert daartoe alle van belang zijnde documenten en zelfgemaakte schriftelijke en audiovisuele producten.

4. Opbouw opleiding SPH

4.1 Voltijd

Het **1e jaar** is de propedeuse, die een selecterende, oriënterende en verwijzende functie heeft. Dit is de basisfase waarin het verkennen centraal staat van: verschillende aspecten van het beroep en specifieke werkvelden, cliënt en cliëntensysteem, de plancyclus in het methodisch handelen. Focus in de propedeuse ligt op de normalsituatie van de cliënt, diens leefwereld en de grenzen hiervan. Daarom verwerven studenten kennis over pedagogiek, psychologie, levensloopspsychologie, groepsdynamica en diversiteit. Daarnaast leren zij vaardig te worden in het omgaan met groepen en de individuen daarbinnen: (interculturele) communicatie, muzisch-agogisch handelen, observeren, rapporteren, taalvaardigheid, samenwerken. Ook de praktijkervaring is gericht op de omgang met groepen (in sport, spel, vrije tijd, naschoolse tijd). Studenten leren de organisatie kennen.

In projectgroepen leren studenten procesvaardigheden als: samenwerken, taken verdelen, plannen opstellen, deadlines halen. Inhoudelijk onderzoeken zij – op verkennend niveau – beroepsthema's.

Studieloopbaanbegeleiding is gericht op reflectie: zelfkennis, zelfhantering en de eigen socialisatie in relatie tot de inzet in studie en beroep.

Studiejaar 2 (kernfase) focust op de probleemsituatie: de hulpvraag van cliënt en cliëntensysteem. Centraal staat de professionele interventie, die om een breed georiënteerd methodisch handelen vraagt. Maatschappelijk denken en handelen en een visie ontwikkelen op o.a. ethische vraagstukken is een specifieke invalshoek. Ook leren studenten probleemsituaties vanuit een internationaal perspectief te benaderen. Studenten verwerven kennis over pathologie (individu, leefwereld) en over maatschappelijke probleemsituaties. Zij leren complexe communicatievaardigheden die nodig zijn in de interculturele samenleving. In de praktijkervaring leren studenten methodisch handelen toe te passen en deze vanuit theoretische concepten te verantwoorden, en verdiepen zij zich in hun stageorganisatie.

Middels onderzoeksopdrachten werken studenten verder aan de ontwikkeling van hun vaardigheden en realiseren zij producten die een betekenis hebben in de professionele praktijk.

Bij de stage en studieloopbaanbegeleiding reflecteren studenten op professioneel handelen: zij leren zichzelf kennen in relatie tot cliënt/cliëntensysteem en collega's, en stemmen hun handelen daarop af.

Studiejaar 3 (samen met jaar 2 de kernfase) is stagejaar en focust op het leren handelen in complexe probleemsituaties met een breed scala aan methoden en doelgroepen in diverse leefwerelden. Ook analyseren studenten uitvoerig de stageorganisatie inclusief de instellingsmethodiek. Supervisie ondersteunt studenten bij het reflecteren op hoe zij als persoonlijkheid in het werk staan en hoe zij hun eigen denken, voelen, willen en handelen kunnen integreren.

In dit studiejaar werken studenten verder aan de ontwikkeling van een eigen visie op methodisch handelen. In werkcolleges spitsen studenten zich toe op inhoudelijke methodische thema's of specifieke kennisthema's.

In **studiejaar 4** (specialisatiefase) staan onderzoek en verdieping centraal. In het eerste semester kiezen studenten via de minor voor verdieping of verbreding. De onderzoeksopdracht is een omvangrijk onderdeel in de minor. In de major (tweede semester) neemt visieontwikkeling een belangrijke plaats in. Dat gebeurt in studieonderdelen als *Verdieping Methodiek*, *Verdieping Gespreksvoering* en *Werken in een Organisatie*. Ook begeleiden en coachen staan in het laatste jaar centraal, zowel de praktijk als de theoretisch-conceptuele onderbouwing daarvan. De studie wordt afgerond met een *Beroepsvraagstuk*: studenten verdiepen zich in fundamentele aspecten van het methodisch handelen en formuleren een antwoord op een relevant en bij voorkeur actueel beroepsvraagstuk. Dat resulteert in bruikbare aanbevelingen voor instellingen en de beroepsgroep.

4.2 Deeltijd/Duaal

SPH houdt optimaal rekening met de schaars beschikbare tijd waarmee de meeste studenten Deeltijd / Duaal te kampen hebben. Daartoe heeft SPH een werkwijze ontwikkeld met de volgende kenmerken:

- Alle schoolactiviteiten zijn geconcentreerd op een dag per week. Voor de propedeuse is dat donderdag, voor het 2e jaar maandag, het 3e jaar dinsdag en voor het 4e jaar vrijdag.
- Beroepstheorie wordt geïntegreerd aangeboden in het programma *Methodiek SPH* in het 1e, 2e, 3e en 4e jaar en daarnaast in theorievakken.
- Het aanbod practica is gericht op oefening en feedback.
- Projectopdrachten vinden tijdens de lesdag plaats met mogelijkheden voor begeleiding en consult.

- Zelfstudie, zelfwerkzaamheid en literatuurstudie zijn in de handleidingen gespecificeerd, zodat je optimaal gebruik kunt maken van studiebegeleider, docenten, bibliotheek, medestudenten en voorzieningen op het terrein van informatie- en communicatietechnologie.

Dit jaar-, week- en dagritme stelt studenten in staat zoveel mogelijk rekening te houden met hun werk en andere verplichtingen, en hun studie optimaal te plannen.

Opbouw van de vierjarige route SPH deeltijd

Het **1e jaar** van de studierichting Sociaal Pedagogische Hulpverlening is de propedeuse, die een selecterende, oriënterende en verwijzende functie vervult. In het propedeusejaar maakt de student kennis met het agogisch werk in breder verband. Er zijn programma's op het gebied van theorie, methodiek en practica voor verwerving van vaardigheden. Studieloopbaanbegeleiding vormt gedurende het hele propedeusejaar een vast item in de studie. Tot slot is er ruimte voor een keuzeprogramma.

In het **2e jaar** vormt de student zich een beeld van het beroep van sociaal pedagogisch hulpverlener door zich actief bezig te houden met vraagstukken die voor dit beroep als 'centraal' te typeren zijn. Het brede karakter van de opleiding komt tot uiting doordat studenten zich oriënteren op het brede terrein van de sociaal pedagogische hulpverlening en doordat SPH bewust de beroepsgebonden methodiek centraal stelt. Studenten werken aan opdrachten die kenmerkend zijn voor het beroep en betrekking hebben op het hulpverleningsproces en het werken vanuit de eigen organisatie. Ook leren ze de basis van onderzoek toepassen. In de methodiekprogramma's komen het beroep, methodiek en enkele theorieën aan de orde die voor sociaal pedagogische hulpverlening belangrijk zijn. In practica bestuderen en oefenen studenten agogische methoden en technieken. Studieloopbaanbegeleiding vormt een continue aandachtspunt. In de 4e periode volgen de studenten het programma *Intervisie*.

In het **3e jaar** leert de student de (eigen) praktijk nader te bestuderen en onderzoeken aan de hand van een aantal centrale begrippen, instrumenten en thema's. Voorbeelden van relevante thema's die de revue passeren zijn: teamsamenwerking, netwerk van de cliënt, analyse en methodiekontwikkeling en de eigen positie in de praktijk. In dit jaar leert de student relatief zelfstandig te functioneren als sociaal pedagogisch hulpverlener.

In het **4e en laatste jaar** staat de beroepsontwikkeling centraal. In die zin is dit een verdieping en reflectie. De student moet zelfstandig inzicht kunnen verwerven in complexe hulpverleningssituaties en dit inzicht om kunnen zetten in persoonlijke en adequate handelingsstrategieën en adviezen voor het beleid van de (eigen) instelling. De student werkt individueel aan de uitwerking van een *Beroepsvraagstuk*. Een onderdeel hiervan is een praktijkgericht onderzoek. Ook staat in het vierde jaar de minor gepland. Deze minor biedt de student een extra mogelijkheid zich op een specifiek terrein verder te bekwamen. De keuze voor deze minor is aan de student en dient door de Examencommissie goedgekeurd te worden.

Duale route

Bij de duale variant van SPH combineert een student tegelijkertijd leren op de opleiding met werken op basis van een leer- / arbeidsovereenkomst. Bij competentiegericht leren is het uitgangspunt dat de beroepspraktijk centraal staat en dat de student zich het beroepshandelen eigen maakt. In duaal leren is er steeds sprake van een reële beroepspraktijk en van feitelijk beroepshandelen.

5. Internationalisering

Internationalisering vormt een integraal onderdeel van het curriculum van SPH, in ieder studiejaar. Alle studenten houden zich in elk studiejaar actief bezig met internationale aspecten van hun toekomstige beroep.

Van belang is bijvoorbeeld dat studenten in het Engels kunnen communiceren over hun vak. Ook zijn er mogelijkheden om naar het buitenland te gaan voor een onderdeel van de studie. Studenten lezen internationale literatuur en zijn op de hoogte van de actuele internationale ontwikkelingen in het werkveld van de SPH'er. In studiejaar 2014-2015 organiseren de Social Work-opleidingen een aantal uitwisselingsprogramma's met partners in Turkije, Marokko, Duitsland, België en Frankrijk. Deze programma's zijn gekoppeld aan programma's in het 3e en/of 4e blok van jaar 1 en 2. Deze uitwisselingsprogramma's zijn gericht op een brede oriëntatie. Verblijf in het buitenland is vijf tot zeven dagen. Deze uitwisselingsprogramma's worden aangeboden als keuzevakken; zij vormen ook een goede voorbereiding op een buitenlandstage.

In het 3e jaar is er de mogelijkheid om vijf of tien maanden stage te lopen in het buitenland. In het 4e jaar kunnen studenten het *Beroepsvraagstuk* in het buitenland te doen. Er zijn ook mogelijkheden om de minor in het 4e jaar geheel of gedeeltelijk in het buitenland te volgen. Voorbeelden hiervan zijn de minor *Jeugdzorg* en de minor *Kinderopvang*. Tevens worden er internationale minoren in het Engels aangeboden, vooral in Denemarken Noorwegen of België.

Vragen en informatie

Voor vragen over internationalisering bij SPH kunnen studenten terecht bij de coördinator Internationalisering en docent Tanny Bakker (j.c.bakker@hva.nl).

Voor meer informatie zie ook Bureau Internationalisering:

<https://dlwo.dmr.hva.nl/nl/studeren/Paginas/Internationalisering.aspx>.

6. Minoren

De opleiding SPH duurt in totaal 4 jaar. De Hogeschool van Amsterdam hanteert de major-minorstructuur:

- Major: de nominale basisopleiding van 3,5 studiejaar, waarin de student de competenties verwerft om het beroep als sociaal pedagogisch hulpverlener te kunnen uitoefenen.
- Minor: in het resterende halve jaar kan de student zijn competenties verbreden of verdiepen binnen de eigen studie of kennismaken met een ander vakgebied dat raakvlakken heeft met zijn eigen beroepsdomein.

De hele opleiding SPH bestaat dus uit een majorprogramma van 210 ECTS en een minor van 30 ECTS. Steeds meer instellingen in het Hoger Beroepsonderwijs, niet alleen in Nederland, maar ook in Europa, bieden deze keuze voor major – minor aan. Dat levert extra keuzemogelijkheden en flexibiliteit op. Het geeft de mogelijkheid om snel in te spelen op actuele ontwikkelingen in het werkveld. Met dit aanbod van minoren, die specifiek gericht zijn op de actualiteit, behoeften en trends binnen het (internationale) beroepenveld, biedt de opleiding studenten – naast een volledig majorprogramma – de extra mogelijkheid zich optimaal voor te bereiden op hun toekomstig beroep.

Studenten van de drie opleidingen van Social Work hebben, naast de keuze voor de Social Work-minoren, de keuzemogelijkheid voor een minor van het domein (DMR) en voor minoren die binnen of buiten de HvA aangeboden worden. Daarnaast is er een (beperkte) mogelijkheid om een minor te kiezen in het buitenland. Voor alle minoren die niet onder Social Work vallen, is goedkeuring nodig van de Examencommissie van de eigen opleiding. Voor meer informatie over een minor in het buitenland kan je terecht bij het Bureau Internationalisering van Social Work.

Bovendien bieden de Social Work-opleidingen een doorstroomminor Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek aan. Die geeft je de mogelijkheid om na afronding van je opleiding door te stromen naar een wetenschappelijke master.

7. Uitstroomprofielen

Bij de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening kunnen studenten zich specialiseren door een uitstroomprofiel te kiezen. Hieronder worden de verschillende uitstroomprofielen beschreven.

7.1 Afstudeerrichting Uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker (UJW)

Het werkveld Jeugdzorg, de Social Work-opleidingen en de overheid hebben in het kader van de verdere professionalisering van de jeugdzorg besloten dat hogescholen een afstudeerrichting gaan aanbieden die op de jeugdzorg is gericht.

Deze drie partijen zijn ook betrokken geweest bij de ontwikkeling van deze afstudeerrichting.

De eerste groep studenten is in september 2011 gestart en is inmiddels afgestudeerd. Bij een succesvolle afronding wordt op het diploma behalve de opleiding ook de afstudeerrichting Uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker vermeld.

Er is een wettelijke registratieplicht voor alle jeugdzorgwerkers.

Studiejaar 2015-2016:

Huidige tweedejaars voltijd- en deeltijd/duaalstudenten kunnen, wanneer zij toegang hebben tot het 3^e jaar, overstappen naar deze afstudeerrichting. Dit betekent echter wel dat zij aan dezelfde voorwaarden moeten voldoen als de overige UJW-studenten.

Deze voorwaarden zijn:

- een werk/stageplek hebben die voldoet aan de criteria van het UJW;
- in het 4^e jaar een andere werk/stageplek hebben dan in het 3^e jaar (Dit mag ook binnen dezelfde organisatie zijn, maar op een andere werkplek met andere collega's, begeleider en leidinggevenden.);
- dat de student voor maandag en vrijdag vrijgesteld wordt van stage/werkactiviteiten zodat hij/zij onderwijsactiviteiten kan volgen.

Er kunnen maximaal 2 groepen deelnemen aan deze afstudeerrichting.

Na de stagemarkt in december 2014 kunnen studenten een aanmeldingsformulier invullen, waarin zij aangeven bij welke jeugdzorginstellingen zij willen solliciteren. In het voorjaar vinden de sollicitatieprocedures plaats. Als een student op deze manier een stageplaats voor 2 jaar (3 dagen per week) weet te bemachtigen, kan hij/zij deelnemen aan de afstudeerrichting Uitstroomprofiel Jeugdzorgwerker.

Onderwijs en praktijk:

De afstudeerrichting omvat het 3e en 4e studiejaar van de SPH-opleiding.

Het programma is een combinatie van onderwijs, praktijk en onderzoek. Studenten gaan in het 3e en het 4e jaar drie dagen per week stage lopen bij een instelling voor jeugdzorg. Op maandag en vrijdag volgen zij onderwijs. Het is de bedoeling dat studenten in het 3e en 4e jaar op verschillende locaties in één instelling stage lopen. In het najaar is er uitgebreide voorlichting over deze afstudeerrichting, o.a. op de stagemarkt in december.

De contactpersoon voor SPH is Ton van Angeren: a.j.m.van.angeren@hva.nl.

Voor meer informatie zie ook de aparte Studiegids UJW op DLWO:

<https://dlwo.dmr.hva.nl/nl/onderwijs/UJW/Paginas/Studiegids.aspx>.

7.2 Profileringsprogramma Integraal Sociaal Werk

De opleidingen CMV, MWD, SJD en SPH van de HvA hebben besloten het profileringsprogramma Integraal Sociaal Werk te gaan aanbieden. Samenleving en werkveld vragen om sociaal werkers die vanuit een integrale opvatting werken, bij burgers thuis, in de wijk of vanuit voorzieningen en instellingen.

De integraal sociaal werker ondersteunt zelfbeschikking, veerkracht, samenredzaamheid en participatie van burgers, groepen en gemeenschappen vanuit een brede oriëntatie op hun leef- en belevingswereld en de verschillende niveaus en gebieden daarbinnen. Hierbij maakt de integraal sociaal werker gebruik van laagdrempelige interventies op verschillende niveaus en zet waar nodig specialistische interventies in, zelf of van anderen. De eerste groep studenten zal in september 2014 met het tweejarig profileringsprogramma starten. Bij een succesvolle afronding van dit programma studeert de student af binnen de eigen opleiding met het profiel van een integraal sociaal werker.

Studiejaar 2015-2016:

Huidige tweedejaars voltijdstudenten kunnen in het 3e jaar starten met het profileringsprogramma. Er kan maximaal één groep deelnemen aan het programma (maximaal 30 studenten).

Studenten volgen twee jaar het programma in een aparte groep met docenten en studenten van de vier opleidingen. Binnen het programma wordt ook samengewerkt met het Kenniscentrum Social Work en andere disciplines binnen en buiten de HvA.

Onderwijs en praktijk:

Het profiel omvat het 3e en 4e jaar van de opleiding. Studenten volgen een programma dat opgebouwd is uit onderdelen van het reguliere programma met een specifieke invulling. Het programma vindt grotendeels plaats in de praktijk. Studenten werken twee jaar lang in en aan opdrachten van de praktijk in de zogenaamde werkplaatsen, in kortere en langere projecten en stages. Zij werken samen met medestudenten van verschillende opleidingen en onder begeleiding van in de praktijk werkzame professionals. Zij onderzoeken en werken aan concrete oplossingen voor uiteenlopende vraagstukken. Een dergelijk vraagstuk kan een individu, een gezin of groep betreffen; het vraagstuk kan zich afspeelen in een woonhuis, een clubgebouw of ergens op straat in de openbare ruimte. In alle gevallen werkt de student samen vanuit het principe dat hij/zij de eigen kracht en de

netwerken van mensen benut in de oplossing van het vraagstuk.

Studenten volgen 1 á 2 dagen per week onderwijs. Tijdens deze dagen wordt de verbinding gelegd tussen de ervaringen in de praktijk en de theorie, zoals die over participatie, over beleid en bestuur en over professionaliteit. Er worden relevante professionele vaardigheden getraind, zoals outreachend werken, onderzoeksvaardigheden en het omgaan met regels van de bureaucratie. Daarnaast is er voortdurend aandacht voor het werken aan de eigen professionalisering.

Stage:

Vanuit het profiel bieden we een groot aantal contactpersonen aan van instellingen, organisaties en (virtuele) netwerken die interessante en relevante (sociale) vraagstukken kennen, in wijken, instellingen en voorzieningen, bijvoorbeeld in integraal werkende Samen DOEN- teams. Ook is het mogelijk dat studenten zelf een stage aandragen die aansluit bij integraal sociaal werk. Het profileringsprogramma geeft de gelegenheid een deel van de stageperiode in het buitenland te doen. Het programma dat de student volgt, is verdiepend op zijn/haar stageplek.

Aanmelding en interesse:

De contactpersoon voor SPH is Max Huber.

Voor aanmelding en meer informatie kun je mailen naar: integraalsociaalwerk@hva.nl.

Voor meer informatie zie ook: DLWO, Uitstroomprofiel Integraal Sociaal Werk. Hier vind je ook de sluitingsdatum voor aanmelding.

7.3 Afstudeerarrangement GGZ-agoog

De opleidingen SPH en MWD hebben besloten om het afstudeerarrangement GGZ-agoog te gaan aanbieden. De geestelijke gezondheidszorg verandert in rap tempo. De nadruk ligt steeds meer op de hulpverlening in de eerste lijn, het betrekken van het netwerk, het benadrukken van de eigen kracht en het versterken van de eigen regie van de cliënt. En het werkveld heeft behoefte aan professionals die kunnen inspelen op deze trends en die meer deskundig zijn op het gebied van het werken met een psychiatrische aandoening en/of verslaving. De GGZ-agoog richt zich daarbij vooral op het sociaal maatschappelijk functioneren van deze doelgroep. Er is aandacht voor nieuwe methodieken, interventie en cases met het accent op behandeling, rehabilitatie en herstel. De eerste groep studenten is in september 2014 gestart met het tweejarig afstudeerarrangement. Bij een succesvolle afronding van dit programma ontvangt de student een 'aantekening GGZ-agoog' als aanvulling op zijn/haar diploma SPH of MWD. Met dit certificaat kunnen studenten zich als GGZ-agoog laten registreren in het Beroepsregister van Agogisch en Maatschappelijk werkers (BAMw).

Studiejaar 2015-2016:

Huidige tweedejaars voltijdstudenten kunnen het 3^e jaar starten met het afstudeerarrangement.

Voorwaarde is dat studenten een stageplek hebben in een erkende GGZ-instelling.

Onderwijs en praktijk:

Het afstudeerarrangement GGZ-agoog is in samenwerking met o.a. branche-organisatie GGZ-Nederland en Vereniging Hogescholen ontwikkeld. Het profiel omvat verschillende modules die plaatsvinden in het 3e en 4e jaar van de opleiding. In het 3e jaar loopt de student stage in een GGZ-instelling of in een andere setting binnen zorg en welzijn met specifieke aandacht voor psychiatrische en/of verslavingsproblematiek.

Tijdens de terugkomdagen is er aandacht voor supervisie en basiskennis en vaardigheden die nodig zijn bij het werken met mensen met een psychiatrische aandoening en/ of verslaving. De GGZ-agoog is een beroep waarbij ervaringskennis en de 'persoon als instrument' essentieel zijn.

Ook gaan studenten zowel binnenschools als buitenschools aan de slag met de competenties die horen bij de GGZ-agoog. Verdieping zoeken we aan de hand van methodieken, zoals: systeembenadering, herstel en rehabilitatie en begeleidingstechnieken (motiverende gespreksvoering, oplossingsgericht werken, ervaringsdeskundigheid). Hierbij hoort ook enige kennis over medicatie.

Aanmelding en interesse:

De contactpersoon voor SPH is Arnoud Simonis.

Voor aanmelding en meer informatie kun je mailen naar: ggz-agoog@hva.nl.

Voor meer informatie zie ook: DLWO, GGZ-agoog. Hier vind je ook de sluitingsdatum voor aanmelding.

7.4 Uitstroomprofiel Mensen met een verstandelijke beperking

De opleiding SPH van de HvA heeft besloten het uitstroomprofiel Mensen met een verstandelijke beperking te gaan aanbieden. Vanuit het werkveld komt steeds vaker de vraag om specialistisch opgeleid personeel dat zich heeft verbonden met deze doelgroep. Studenten kunnen zich twee jaar lang specialiseren in het werken met deze doelgroep. Het werkveld beslaat de gehele doelgroep waarbij een verstandelijke beperking een rol speelt: van mensen met een diepe verstandelijke beperking die geen gesproken taal hebben om zich te uiten tot sterk gedragsgestoord, licht verstandelijk beperkt (SGLVB). De eerste groep studenten is in september 2014 gestart met het tweejarig uitstroomprofiel. Bij een succesvolle afronding van dit programma studeert de student af binnen SPH met het profiel Mensen met een verstandelijke beperking.

Studiejaar 2015-2016:

Huidige tweedejaarsstudenten kunnen in het 3^e jaar starten met het uitstroomprofiel. Dit profiel is zowel toegankelijk voor voltijd- als deeltijd/duaalstudenten. Beide blijven binnen de eigen opleiding onderwijs volgen. Tijdens de minor komen beide groepen samen.

Onderwijs en praktijk:

Het profiel omvat het 3^e en 4^e jaar van je opleiding. Studenten volgen een programma dat opgebouwd is uit onderdelen van het reguliere programma, maar wel met een specifieke, op de doelgroep gerichte, invulling. Het programma vindt in het 3^e jaar grotendeels plaats in de praktijk. De stage die studenten lopen (bij Voltijd) of de praktijkwerkplek (voor Deeltijd/Duaal) valt binnen het werkveld. Hierdoor zijn de opdrachten die zij voor stage/praktijk moeten doen ook gericht op de betreffende doelgroep.

Het 4^e jaar volgen studenten de minor 'Mensen met een verstandelijke beperking' en zal het thema van het *Beroepsvraagstuk* (het afsluitende werkstuk van de opleiding) ook gericht zijn op (het werken met) de doelgroep.

Voltijdstudenten volgen in het 3^e jaar 1 dag per week onderwijs. Tijdens deze dag wordt de verbinding gelegd van de ervaringen in de praktijk met de theorie. Daarnaast is er voortdurend aandacht voor het werken aan de eigen professionalisering.

Deeltijd/duaalstudenten volgen in het 3^e jaar het reguliere programma binnen de deeltijd/duaalopleiding.

Aanmelding en interesse:

De contactpersoon is Kees Hoogvorst.

Voor aanmelding en meer informatie kun je mailen naar: k.hoogvorst@hva.nl.

Voor meer informatie zie ook: DLWO, Uitstroomprofiel Mensen met een verstandelijke beperking.

Hier vind je ook de sluitingsdatum voor aanmelding.

8. Doorstroommogelijkheden wetenschappelijk onderwijs

Er zijn twee mogelijkheden om vanuit de SPH-studie door te stromen naar het wetenschappelijk onderwijs:

8.1 Doorstroomminor Sociaalwetenschappelijk onderzoek

De Doorstroomminor Sociaalwetenschappelijk onderzoek in het 4^e studiejaar van de hbo-studie, gevolgd door (minimaal) 30 ects schakeltraject na afstuderen. Informatie hierover staat op de minorenseite van de HvA (<http://www.minoren.hva.nl>). Deze minor is alleen toegankelijk voor voltijdstudenten.

8.2 Academische Routes

Binnen de opleiding SPH kunnen voltijdstudenten kiezen voor een traject dat geheel is 'ingedaald' binnen de HvA-bachelor en dat direct toegang geeft tot bepaalde UvA-masters. De student volgt voor 60 ects vakken aan de universiteit en haalt daarmee binnen de bachelor zijn/ haar premaster. De aan de universiteit gevolgde vakken geven geheel of gedeeltelijk vrijstelling voor vakken van SPH. Dit traject start in het 2^e jaar van de opleiding en wordt afgesloten in het 4^e jaar. Er zijn doorstroomtrajecten voor de volgende masters:

- Opvoedingsondersteuning;
- (Forensische) orthopedagogiek;
- Stadssociologie;
- Burgerschap, Zorg & Beleid (sociologie).

Contactpersoon en informatie

Pieter Jelle Moenandar, p.j.moenandar@hva.nl.

Voor meer informatie zie ook de aparte Studiegids voor de Academische Routes op DLWO (StuderenXL, Academische Routes).

9. Taalbeleid binnen de opleiding

Een SPH'er moet beroepshalve steeds meer schrijven. Denk hierbij aan rapportages en behandelplannen, maar ook aan een brief aan een cliënt met een licht verstandelijke beperking of een Officier van Justitie. Daarom krijgt taal binnen de opleiding een steeds grotere rol. In elk leerjaar zijn er enkele toetsopdrachten waarbij de student extra gecontroleerd wordt op taal en hier ook feedback op krijgt. Met deze feedback kan de student zijn taalniveau verbeteren. Bij alle overige toetsen wordt ook op taal getoetst, maar ontvangt de student hier geen specifieke feedback over. Mocht het taalniveau van een toetsopdracht onvoldoende zijn, dan wordt de opdracht inhoudelijk niet beoordeeld door de docent. De student verliest hiermee een beoordelingsmogelijkheid.

De student is zelf verantwoordelijk voor het behalen en in stand houden van zijn taalniveau. Studenten kunnen hierbij gebruikmaken van 'Taaluniversum', een digitaal oefenprogramma toegespitst op het sociaal-agogische domein of met behulp van onderstaande opties. Een voldoende taalniveau is een voorwaarde om de propedeuse en de hoofdfase te behalen.

Keuzeprogramma's Taal

De opleidingen van het domein Maatschappij en Recht kennen twee keuzeprogramma 's voor Nederlandse taal:

- Programma 1

Het domein biedt een keuzevak aan voor eerste- en tweedejaars SPH-studenten die aan de diagnostische taaltest hebben deelgenomen en blijkens die test deficiëntie vertonen. In dit keuzevak wordt o.a. aandacht besteed aan spelling, stijl en tekst(begrip). **Dit keuzevak heet Taal voor SPH.**

- Programma 2

Dit programma is toegankelijk voor propedeusestudenten van alle opleidingen van domein Maatschappij en Recht. **Zij kunnen kiezen uit: 1. Spreek en Overtuig 2. Doeltreffend formuleren.**

Zie voor meer info over deze keuzevakken: <https://dlwo.dmr.hva.nl>. (Zie: Onderwijs, SPH, INDEX, Keuzevakken.)

Voor informatie of een persoonlijk advies: ga naar het individueel taalspreekuur op maandag of donderdag. Maak hiervoor een afspraak via de mail: a.de.ronde@hva.nl. Zie voor taaltest en overig taalaanbod: <https://dlwo.dmr.hva.nl/nl/studeren/Paginas/CMV-MWD-SPH-TP-BSK/Taal.aspx>.